

Таким чином, завдання, поставлені перед зерновою галуззю важкі, але виконувані при належному ресурсному забезпеченні. Це вимагає від держави відродити промислові галузі, що повинні забезпечувати аграрне виробництво доступною по ціні, якісною, високопродуктивною технікою, здатною працювати за новими технологіями, які все більше поширюються в сучасному сільському господарстві, оборотними засобами виробництва, такими як комплексні мінеральні добрива, засоби захисту рослин і, що вкрай важливо, якісним насінням. А для цього всебічно підтримати наукові дослідні установи з селекції та виробництва елітного насіння зернових культур, районованих по зонах виробництва.

Список використаних джерел

1. Статистичні довідники Головного управління агропромислового розвитку Запорізької облдержадміністрації, 1990-2010 рр.
2. Статистичні довідники Головного управління статистики у Запорізькій області, 2010 р.

Безверхня Ю.В., к.е.н., доцент

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ СТАНДАРТІВ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Вступ. Сучасний світовий простір має сталі тенденції до глобалізації, що впливає також на процеси в українській економіці. Вступ до СОТ, напрямок на євроінтеграцію, тісні економічні відносини між країнами-партнерами – все це вимагає єдиних підходів до формування обліку та звітності господарюючих суб'єктів. При розробці систем бухгалтерського та управлінського обліку українські підприємства, у тому числі й аграрні,

повинні враховувати вимоги міжнародних стандартів.

Аналіз останніх досліджень. Питання забезпечення управлінського апарату підприємства обліковою інформацією є дуже актуальними, йому приділяють увагу багато вітчизняних та іноземних науковців, таких як Ф.Ф. Бутинець, В.А. Гундарев, Г.Г. Кірейцев, В.Б. Моссаковський, М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Т. Пітерс, А. Серпилін, Ч.Т. Хорнгрен тощо.

Метою дослідження є розгляд найбільш поширених у країні та світі стандартів обліку, їх аналіз з точки зору управлінського обліку та перспективи застосування на вітчизняних підприємствах.

Основна частина. Розробляючи та впроваджуючи управлінський облік і облікову систему, керівники все частіше задаються питаннями, пов'язаними з інтеграцією або сумісністю різних стандартів облікових даних. Ведення управлінського обліку та формування звітності можуть здійснюватися відповідно до національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку США (US GAAP) або у змішаному варіанті. Але кожний із цих стандартів має свої особливості використання.

Вибір системи управлінського обліку визначався специфікою діяльності підприємства, складом господарських операцій, а також необхідністю подання фінансової звітності, сформованої за тими чи іншими стандартами, зовнішнім користувачам. Слід зазначити, що вплив останнього фактора не може бути визначальним при виборі принципів ведення управлінського обліку, тому що представити звітність відповідно до МСФЗ або GAAP можна й за допомогою трансформації звітів, сформованих за (П(С)БО). А це вже, на нашу думку, не має ніякого відношення до управлінського обліку.

Можна відзначити, що якість такої звітності, сформованої безпосередньо з даних облікової системи, що веде облік за принципами МСФЗ або GAAP, і що процес трансформації досить трудомісткий. Але

вартість розробки методології трансформації та програмного забезпечення порівняно не високі, що для підприємств з обмеженими фінансовими ресурсами може послужити вирішальним фактором для ведення управлінського обліку за (П(С)БО).

Аналізуючи основні положення МСФЗ на предмет можливості використання інформації для цілей керування підприємством проглядається виразний зв'язок з міжнародною практикою управлінського обліку [1].

Зокрема, це стосується методів обліку витрат і системи бюджетного керування. У міжнародній практиці управлінського обліку існують кілька методів обліку витрат:

- метод поглинання (absorption costing);
- метод обліку змінних витрат (variable costing);
- метод обліку прямих витрат (direct costing);
- облік маржинальних витрат (marginal costing);
- облік витрат за функціями (activity based costing) тощо.

Вибір методу обліку витрат, а також їхня класифікація залежать від того, яке управлінське завдання необхідно вирішити. Аналізуючи українську та міжнародну практику управлінського обліку, можна виділити наступні основні завдання:

1. Розрахунок собівартості виробленої продукції та визначення розміру отриманого прибутку.
2. Ухвалення управлінського рішення та планування.
3. Контроль і регулювання виробничої діяльності за центрами відповідальності.

Відповідно до МСФЗ 2 «Запаси» витрати підрозділяються на прямі та непрямі, постійні та змінні. Таке групування витрат широко використовується в управлінському обліку для розрахунку собівартості виробленої продукції та визначення розміру отриманого прибутку. Так, наприклад, розподіл витрат на змінні та постійні становить основу системи калькулювання для цілей керування – метод обліку прямих витрат (direct

costing) [2].

Крім того, відповідно до МСФЗ 2 «Запаси» до даної категорії відносяться наступні групи оборотних активів:

- сировина та матеріали призначені для використання у виробничому процесі або при наданні послуг;
- товари, закуплені та збережені з метою перепродажу;
- готова або незавершена продукція, випущена підприємством і призначена для подальшого використання у виробничому процесі.

При аналізі об'єкта обліку «Готова продукція» варто звернути увагу на те, що її вартість і величина незавершеного виробництва включають сировину, матеріали, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та відповідні непрямі виробничі витрати, розраховані виходячи з нормального навантаження виробничих потужностей.

Таким чином, на підприємстві, де обсяг випущеної продукції часто залежить від зовнішніх факторів (наприклад, термін поставки матеріалів), застосування положень МСФЗ 2 буде переважати (П(С)БО), тому що суми амортизації цехового встаткування та заробітної плати основних робітників будуть віднесені на собівартість одиниці продукції з розрахунку нормального рівня виробництва [3].

МСФЗ 2 регламентує також і традиційний для вітчизняного обліку метод повної собівартості (absorption costing). При цьому в українському законодавстві відсутні норми, що регулюють включення у сформовану в бухгалтерському обліку виробничу собівартість продукції пропорційно фактичному обсягу виробленої продукції, а постійні непрямі виробничі витрати включаються до собівартості продукції пропорційно прогнозованому обсягу виробництва продукції при роботі у нормальних умовах [4].

Дане положення також впливає на собівартість одиниці продукції, тому ми вважаємо, що виробничим підприємствам варто віддати перевагу стандартам МСФЗ.

Вартий уваги ще один аспект. Основні засоби у звітності за

міжнародними стандартами відбиваються за справедливою вартістю, за результатами їхньої оцінки незалежним оцінювачем і скоректованої з урахуванням наступного надходження, вибуття й амортизації.

Відповідно до МСФЗ 16 «Основні засоби» частота переоцінки основних засобів залежить від змін у їхній справедливій вартості. Для основних засобів із незначними змінами справедливої вартості переоцінка повинна проводитися кожні три - п'ять років. Якщо проводиться переоцінка окремого об'єкту, то переоцінці підлягає й весь клас основних засобів, до якого належить даний актив [2].

Термін корисного використання активу та метод нарахування амортизації підлягають перегляду наприкінці кожного року, і якщо виявиться значна зміна в очікуваній схемі споживання майбутніх економічних переваг, закладених у цьому активі, то даний термін або метод повинен бути скорегований.

Національні стандарти бухгалтерського обліку передбачають зміну терміну служби об'єктів основних фондів тільки в окремих випадках. З огляду на інфляційні процеси останніх 10-12 років, вартість основних засобів, навіть із урахуванням офіційно дозволених переоцінок, досить далека від справедливої. Це приводить до того, що частка амортизаційних відрахувань у собівартості одиниці продукції може бути істотно занижена, що у свою чергу, веде до перекручування фінансового результату.

Таким чином, фондоемним підприємствам варто задуматися про застосування міжнародних стандартів фінансової звітності для цілей управлінського обліку. Але не варто забувати, що переоцінка основних засобів сама по собі є дуже дорогим заходом і потребуватиме додаткових фінансових вкладень.

При порівнянні відмінностей в обліку по МСФЗ і GAAP варто звернути увагу на наступне:

1. Облік договорів на будівництво. МСФЗ допускає тільки один метод розрахунку виторгу – «Відсоток готовності об'єкта будівництва». Виторг

визначається як частина усіх надходжень за договором будівництва пропорційно обсягу робіт, виконаних за звітний період. GAAP допускає два методи визначення виторгу: «Відсоток виконаних робіт» та «Облік виторгу по завершенні усіх робіт, передбачених договором», що відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку.

2. Списання матеріалів у виробництво. Відповідно до GAAP дозволене застосування методу LIFO, як для цілей бухгалтерського обліку, так і для складання фінансової звітності. У МСФЗ цей метод виключений із числа припустимих.

3. Оцінка основних засобів. Відповідно до МСФЗ підприємство вправі обирати, капіталізувати витрати за позиковими коштами або відносити їх на витрати поточних періодів. GAAP такої альтернативи не допускає. Відсотки по позиковим коштам, спрямованим на придбання основних фондів, включаються в їхню вартість.

4. Облік витрат на наукові розробки. Визначення нематеріального активу в МСФЗ 38 «Нематеріальні активи» не містить вимоги про виключне право на результати інтелектуальної діяльності (патенти, посвідчення тощо). Тому більшість витрат на наукові розробки капіталізуються, якщо виконуються наступні умови:

- закінчення робіт технічно можливо;
- актив збираються продавати або використовувати;
- від використання активу можна одержати економічні вигоди;
- витрати, пов'язані зі створенням активу, можна достовірно оцінити.

У GAAP подібні витрати враховуються як витрати поточного періоду.

Між МСФЗ і GAAP є й інші відмінності, пов'язані з поданням звітності, але для вибору способу ведення управлінського обліку вони не дуже важливі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідивши три різних стандарти обліку, ми дійшли висновку, що для більшості підприємств на даному етапі достатньо використовувати національні стандарти (П(С)БО).

В той же час, для ведення управлінського обліку, особливо на виробничих підприємствах, більш перспективними є стандарти МСФЗ. Однак поки це тільки перші кроки у даному напрямку, тож питання потребує подальших глибоких досліджень.

Список використаних джерел

1. Боровкина Н. Сходства и различия в учете по МСФО и П(С)БУ / Н. Боровкина / МСФО: практика применения.- 2006. - №2. – с. 36-45.
2. Гундарев В.А. Выбор стандарта ведения управленческого учета / В.А. Гундарев / Экономика и жизнь. – 2006. - №8. – с. 27-34.
3. Питерс Т. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний): Пер. с англ. / Т. Питерс / - М.: Прогресс, 2006. – 423 с.
4. Серпилин А. Учет затрат в развитых странах / А. Серпилин / Финансовый директор. – 2007. №2 (30). – с. 25-29.

Терещенко М.А., к.е.н., доцент

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЗЕРВІВ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Будь-яке підприємство в процесі своєї діяльності бажає отримувати прибуток. Для того, щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерв — це кількісна величина. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Визначення резервів збільшення прибутку базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів з їх мобілізації.

У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

- 1) аналітичний — на цьому етапі виявляють і кількісно оцінюють